

Abstrakt

Daňověprávní aspekty tzv. šedé a černé ekonomiky

Cílem této diplomové práce je prostřednictvím analýzy šedé a černé ekonomiky, příčin jejího vzniku a jejích jednotlivých daňověprávních aspektů posoudit a zhodnotit vztah šedé a černé ekonomiky k daňovému právu. A v neposlední řadě popsat nástroje právního řádu, které slouží k omezování šedé a černé ekonomiky a přiblížit jednotlivé typy přístupů k ní z daňověprávního hlediska.

Tato diplomová práce je rozčleněna do 3 kapitol. V první kapitole je vymezen a popsán pojem stínové ekonomiky a její další rozdělení na šedou ekonomiku, černou ekonomiku a domácí produkci. Další část této kapitoly je věnována příčinám vzniku tzv. šedé a černé ekonomiky. Nejprve je zde popsáno daňové zatížení a daňová povinnost, přímé a nepřímé daně s důrazem kladeným na daň z přidané hodnoty. Je zde provedena analýza daňových úniků a jejich formy v podobě karuselových podvodů. Jako příčina spojená s daňovými úniky, potažmo s šedou a černou ekonomikou, jsou zde uvedeny daňové ráje. V poslední části této kapitoly je popsána nelegální práce a její výkon formou „práce na černo“ a formou „švarcsystému“.

Ve druhé kapitole jsou popsány vybrané instituty daňového práva, přijaté jako opatření sloužící k potírání šedé a černé ekonomiky, včetně nelegální práce. Těmito instituty se rozumí daňová kontrola, elektronická evidence tržeb, kontrolní hlášení a kontrolní činnost v souvislosti s nelegální prací. Další část této kapitoly přibližuje nástroje daňové harmonizace Evropské unie.

Poslední, třetí kapitola dokumentuje tři typy přístupů k šedé a černé ekonomice. Prvním z nich je omezování šedé a černé ekonomiky a snaha o potírání jejích projevů, prezentovaná rozbohem problematiky boje s praním špinavých peněz a analýzou daňových trestných činů upravených trestním zákoníkem. Druhým popsáním typem přístupu je neregulace šedé a černé ekonomiky a jejích konkrétních oblastí, demonstrována na přístupu k oblasti prostituce. Posledním popsáním přístupem je aprobace tzv. šedé a černé ekonomiky, která je dokumentována na zdanění provozovatelů nelegálních hazardních her. Následně je zde přiblížena slovenská úprava hazardních her a jsou zde porovnány přístupy obou států k řešené problematice.

Klíčová slova: šedá ekonomika, černá ekonomika, daňový únik.